

Мен икки Забиҳуллоҳнинг ўғлиман

16:11 / 19.04.2017 4513

Пайғамбаримиз Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Мен икки Забиҳуллоҳ (яъни, Аллоҳ учун қурбонликка аталган икки киши)нинг ўғлиман”, деган ҳадиси шарифларини биринчи бор эшитган одам таажжубланиб, ўзига: “Ким экан у икки Забиҳуллоҳ, у зот нега бундай деган эканлар” деган саволни бериши табийи.

Унга жавоб қуйидагича бўлади: Икки Забиҳуллоҳдан мурод Исмоил алайҳиссалом билан Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари Абдуллоҳдир. Чунки Пайғамбаримиз Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак наслаблари Исмоил ибн Иброҳим алайҳиссаломларга бориб тақалади. Лекин Исмоил алайҳиссалом Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари эмас, балки (тахминан) олтмиш биринчи боболаридир.

Бу ҳадисда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Исмоил алайҳиссаломни ўзларига жуда яқин олганларидан иккисининг ҳам ўғлиман, деган маънодаги иборани қўллаганлар.

Иккинчидан, уларни Забиҳуллоҳ деб аталишининг сабаби ҳам ҳаммани қизиктириши аниқ. Бунинг сабаби: Аллоҳ таоло Ҳазрат Иброҳим алайҳиссаломни синаш учун туш орқали ўғли Исмоил алайҳиссаломни қурбонлик қилишга буюрган. У зот буйруқни ўғлига айтганида, Исмоил алайҳиссалом: “Эй отажон, буйруқни бажараверинг, иншааллоҳ, мен сабр қиласман”, дейди. Қурбонлик қилишга тайёргарлик қўриб, пичноғини ўткирлаб, ўғли Исмоил алайҳиссаломнинг бўйнига тортсалар, пичноқ умуман кесмай қолади. Чунки Аллоҳ таолонинг ҳикмати Исмоил алайҳиссаломни қурбон қилиш эмас, балки халили Иброҳим алайҳиссаломни имтиҳон қилиш эди. Шунинг учун пичноқقا “кесма” деб буюрган эди. Иброҳим алайҳиссалом имтиҳондан муваффақиятли ўтдилар. У зотга Аллоҳ таолонинг ўзи фаришта Жаброил алайҳиссалом орқали жаннатдан бир қўчкор тушириб, Исмоил алайҳиссаломнинг ўрнига уни қурбонлик қилишга буюрган. Мана шундан жонлиқ (қўй, қорамол ва түя кабилар)ни қурбонлик қилиш жорий бўлган. Шу сабаб, қурбонлик қилиш Иброҳим халилulloҳнинг суннати дейилади.

Забиҳуллоҳларнинг икинчиси Пайғамбаримиз Мұхаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари Абдуллоҳдир. Бунинг тафсилоти қуидагича: Пайғамбаримизнинг боболари Абдулмутталибга тушларида Замзам қудуғининг кўмилган жойи аниқ билдирилганидан сўнг, у ўша жойни топиб ёлғиз ўғли Ҳорис билан бирга кавлаб очади. Абдулмутталиб Замзам қудуғини топиб кавлагани ва яна Замзам суви чиққанидан хабар топган Қурайш зодагонлари унинг олдига келиб: “Замзамга эгалик қилишга бизни ҳам шерик қиласан”, деб можаро қилишади. Абдулмутталиб эса: “Йўқ, унга эгалик қилиш менинг ўзимга тегишли, холос. Орага кимни ҳакам қилиб қўйсангиз қўяверинг, мен розиман ва бемалол ўзимни ҳақ эканимни исботлаб бераман”, дейди. Талашувчилар Замзамга эгалик қилиш Абдулмутталибга хос иш эканига далолат қиласиган баъзи аломатларни кўришгач, бу мақсадларидан қайтишади.

Бу тортишув пайтида қийналган ва ҳимоячилари йўқлигидан ўксиган Абдулмутталиб, “Агар менга ҳам Аллоҳ ўн нафар фарзанд бериб, улар мени мана шу (мухолиф)лардан ҳимоя қила оладиган ҳолга етсалар, улардан бирини Аллоҳ йўлида Каъбанинг ёнида қурбонлик қиласан”, деб назр қиласди. Аллоҳ бериб, ўнта фарзандли ҳам бўлади. Улар катта бўлиб оталарини ҳимоя қила оладиган бўлганларида, уларга назрини айтади. Фарзандлар рози бўлишади. Уларни Каъбанинг ичиға олиб кириб, ҳар бири ўз исмини ёзиб, бир идишга солиб, идишни қуръа ташлайдиган кишига беришади. Қуръа Абдуллоҳга чиқади. У Абдулмутталибнинг Фотима исмли хотинидан учинчи фарзанди эди. Абдулмутталиб ханжарини қайраб, қурбонликка тайёргарликни бошлаб юборади. Хабар бутун атрофга тарқалади: “Эшитдиларингми, Абдулмутталиб ўғли Абдуллоҳни қурбонлик қиласмиш”... Қурайш қабиласи ўзини қўярга жой тополмай қолади. Абдулмутталибга нима бўлди, агар у фарзандини қурбонлик қилса, одам сўйиб қурбонлик қилишга ҳамма одатланиб қолмайдими?... Унга ҳаммалари қарши чиқиб, бир овоздан: “Уни сўймайсан”, деб қаттиқ туриб оладилар. Абдулмутталиб эса: “Назрим борку, уни нима қиласан”, дейди. Улар: “Назрингни бажармасликка узр ахтар”, дейишади. Кейин Абдулмутталиб бир “аррофа” аёлдан маслаҳат сўрайди (“аррофа” (عروف) – сўровчининг гап-сўзлари, хатти-ҳаракати ёки ҳол-аҳволини ўрганиш орқали хulosा чиқариб, турли сабаб ва ишоралар билан баъзи ишларни билишни даъво қиласиган одам. Аррофлар одатда ўғирланган ёки йўқолган нарсаларнинг қаердалигини айтиб бериш даъвосини қилишади). Аррофа унга бир томонга Абдуллоҳни иккинчи томонга ўнта туюни қўйиб қуръа ташлашни, агар қуръа туюларга чиқса, уларни қурбонлик қилишни, борди-ю Абдуллоҳга чиқса, яна ўнта тую қўшишни маслаҳат беради. (Ўша

вақтда бир одамнинг хуни (жон ҳаққи) ўнта түя эди). Абдулмутталиб аррофанинг айтганини қилиб, қуръа ташлатади. Қуръа яна Абдуллоҳга чиқади. Ўнта түя қўшиб, қайта ташлатади. Қуръа яна Абдуллоҳга чиқади. Яна ўнта түя зиёда қилади. Иш шу йўсинда давом этиб, охири түялар сони юзга етганда, қуръа түяларга чиқади. Абдулмутталиб ишонмай яна уч бор такрорлатади. Уч сафар ҳам түяларга чиққач, кўнгли таскин топади, (ана энди Аллоҳ юз түяга рози бўлди, деган фикрга келади) ва юзта түянинг барчасини қурбонлик қилиб, халқقا тарқатиб юборади. Шундан сўнг бир одамнинг хуни юзта түяга чиқади. Кейин уни Ислом ҳам тасдиқлайди. Шунча ишларни бошидан ўтказган Абдуллоҳга Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга ота бўлиш насиб этади. Шунинг учун Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам оталарини ҳам “Забиҳуллоҳ” деб атаганлар.

Тошкент ислом институти талабаси

Баҳодир Баҳромжон ўғли тайёрлади